پس زود میدانند (٩٦) .

وَلَقَدْ نَعْلَمُ اَنَّكَ يَضِيْقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُوْلُوْنَ ﴿٩٧﴾

وهرآئینه می دانیم ازحال توکه تنگ می‌شود سینهٔ تو بسبب آنچه می‌گویند (٩٧) .

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِّنَ السّٰجِدِيْنَ ﴿٩٨﴾

پس به پاکی یادکن پروردگار خودرا باستائشِ اووباش ازسجده کنندگان (٩٨) .

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتّٰى يَاْتِيَكَ الْيَقِيْنُ ﴿٩٩﴾

وعبادت کن پروردگار خودرا تاوقتیکه برسد بتومرگ (٩٩) .

سُوْرَةُ النَّحْلِ

سوره نحل مکی است وآن یکصد وبیست و هشت آیت وشانزده رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ○

بنام خدای بخشاینده مهربان .

اَتٰۤى اَمْرُ اللّٰهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوْهُ ؕ سُبْحٰنَهٗ وَتَعٰلٰى عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿١﴾

آمد حکم خدا پس بشتاب طلب مکنید آن را[1] پاك است خداوبلند قدرست ازآنچه شریك اومقررمی کنند (١) .

يُنَزِّلُ الْمَلٰٓئِكَةَ بِالرُّوْحِ مِنْ اَمْرِهٖ عَلٰى مَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖۤ اَنْ اَنْذِرُوْۤا اَنَّهٗ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّاۤ اَنَا فَاتَّقُوْنِ ﴿٢﴾

فرودمی آردفرشتگان را بوحی باراده‌ٔ خود برهرکه خواهد ازبندگان خود که بترسانید (باین مضمون خدا میفرماید) که نیست هیچ معبود برحقی مگر من پس بترسید ازمن (٢) .

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ ؕ تَعٰلٰى عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿٣﴾

آفرید آسمان ها وزمین را به تدبیر درست بلند قدر است ازآنکه شریك او مقرر میکنند (٣) .

خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ فَاِذَا هُوَ خَصِيْمٌ مُّبِيْنٌ ﴿٤﴾

آفرید آدمی را از مَنی پس ناگهان وی ستیزنده آشکار است (٤) .

وَالْاَنْعَامَ خَلَقَهَا ۚ لَكُمْ فِيْهَا دِفْءٌ وَّمَنَافِعُ

وچهارپایان را آفرید برای شما درآنها پوششی ومنفعت های دیگراست وبعض

(١) یعنی غلبه دین اسلام و تعذیب کفار به یقین شدنی است چراشتاب میکنند والله اعلم.

وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ٥

آنهارا میخورید (٥).

وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ ٦

وشمارا درآنها آرایش است چون وقت
شام از صحرا بازمی آرید وچون بسوی
صحرا سرمیدهید (٦) .

وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُوا بَالِغِيهِ إِلَّا بِشِقِّ
الْأَنفُسِ ۚ إِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ٧

وبرمیدارند بارهای شمارا بسوی شهریکه
هرگز نمی رسیدید بآن مگر بمشقت
جان ها هرآئینه پروردگار شما بخشاینده
مهربان است (٧) .

وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً ۚ
وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ٨

وآفریداسپان وشتران را وخران را تاسوار
شوید برآن وبرای آرایش ومی آفریندآنچه
نمی دانید (٨) .

وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ ۚ وَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ
أَجْمَعِينَ ٩

وبرخدا میرسد راه میانه وبعض راه هاکج
است وا گر می‌خواست وی راه می‌نمود
شمارا همه یك جا (٩) .

هُوَ الَّذِي أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً ۖ لَّكُم مِّنْهُ شَرَابٌ
وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ١٠

اوست آنکه فرودآورد ازآسمان آب را برای
شما ازآن آب آشامیدنی است وازآن آب
درختان است که درآن میچرانید (١٠).

يُنبِتُ لَكُم بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ
وَالْأَعْنَابَ وَمِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ
لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ١١

میرویاند برای شما بسبب آب زراعت را
وزیتون ودرختان خرما وانگور را
وازهرجنس میوه ها، هرآئینه درین نشانه
است گروهی را که تفکّر می کنند (١١).

وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ ۖ
وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ
لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ١٢

ومسخر کرد برای شما شب و روز
وخورشید وماه را وستارگان مسخراند به
فرمان وی هرآئینه درین نشانه هاست
گروهی را که درمی یابند (١٢) .

وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ۗ إِنَّ فِي
ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ١٣

ومسخر کردآنچه آفریدبرای شما درزمین
گونا گون رنگهای او[1] هرآئینه درین نشانه

(١) یعنی ازانواع حیوان و نبات .

استگروهی را که پندمی پذیرند (١٣).

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفُلْكَ مَوَاخِرَ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٤﴾

واوست آن که مسخر ساخت دریارا تابخوریدازآن گوشت تازه(یعنی ماهی) وتابیرون آرید ازآن پیرایه که به پوشید آن را ومی بینی کشتی هارا رونده دردریا و مسخر کرد دریاراتاطلب معیشت کنید ازفضل او وتابُوَد که شکر کنید (١٤).

وَأَلْقَى فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَأَنْهَارًا وَسُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥﴾

وافگند درزمین کوه های محکم برای احتراز ازآنکه بجنباند شمارا وآفرید جویها وراه هارا تابُوَد که راه یاب شوید (١٥).

وَعَلَامَاتٍ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ ﴿١٦﴾

وآفریدنشانه ها وبه ستارگان ایشان راه می‌یابند (١٦).

أَفَمَنْ يَخْلُقُ كَمَنْ لَا يَخْلُقُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٧﴾

آیا کسی که می آفریند مانند کسی است که نمی آفریند آیاپندنمی گیرید (١٧).

وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٨﴾

وا گر بشمارید نعمت خدارا احاطه نکنید آن را هرآئینه خدا آمرزندهٔ مهربان است (١٨).

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿١٩﴾

خدا میداند آنچه پنهان میدارید وآنچه آشکار میکنید (١٩).

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿٢٠﴾

وآنان که می پرستند کافران ایشان را بغیراز خدا نمی آفرینند چیزی را وخود شان آفریده می شوند (٢٠).

أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٢١﴾

مردگانند نه زندگان ونمی دانند کَی برانگیخته خواهند شد (٢١).

إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُمْ مُنْكِرَةٌ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٢٢﴾

معبود شما معبود یگانه است پس آنانکه معتقد نمی شوند بآخرت دلهای ایشان ناشناس است وایشان سرکش اند (٢٢).

لَا جَرَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ ﴿٢٣﴾

بی شك خدا میداند آنچه پنهان میدارند وآنچه آشکارمیکنند هرآئینه اودوست ندارد سرکشان را (٢٣).

وَإِذَا قِيلَ لَهُم مَّاذَا أَنزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾

وچون گفته شودایشان را چیست آنچه فروفرستاده است پروردگار شما گویند افسانه های پیشینیان است (٢٤) .

لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُم بِغَيْرِ عِلْمٍ أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ ﴿٢٥﴾

مآل این گفتار آنکه بردارند بارگناه خویش بتمام روزقیامت وبردارند نیز بعض بارهای آنانکه گمراه می سازند ایشان را بغیر دانش آ گاه شوید بد است آنچه برمیدارند (٢٥) .

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَأَتَى اللَّهُ بُنْيَانَهُم مِّنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِن فَوْقِهِمْ وَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾

هرآئینه بداندیشی کردند آنانکه پیش ازایشان بودند پس بیامد (فرمان) خدا بسوی عمارت ایشان ازجانب بنیادها پس افتاد برایشان سقف ازبالای ایشان وآمدبدیشان عذاب ازآن جهت که نمی‌دانستند[1] (٢٦) .

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزِيهِمْ وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنتُمْ تُشَاقُّونَ فِيهِمْ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٢٧﴾

بازروزقیامت رسواکند ایشان را وگوید کجایندآن شریکان من که مخالفت می کردید درحق ایشان گویند اهل علم هرآئینه رسوائی وسختی امروز برکافران است (٢٧) .

الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ فَأَلْقَوُا السَّلَمَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِن سُوءٍ بَلَىٰ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

آنانکه قبض ارواح ایشان میکردند فرشتگان حال آنکه ستمگاربودند برخویش پس انداختند آن کافران پیغام انقیاد را ما هرگزنمی کردیم هیچ عمل بد گفته شود آری هرآئینه خدا داناست بآنچه می کردید (٢٨) .

فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَلَبِئْسَ

پس درآئید بدروازه های دوزخ جاویدان

(١) واین تمثیل است افساد مکرایشانرا بابلغ وجوه .

مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٢٩﴾

آن جا پس بَدَست جای سرکشان (دوزخ) (٢٩) .

وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرًا لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٠﴾

وگفته شد متقیان راچیست آنچه فروفرستاد پروردگار شماگفتند فرودآورده است بهترین سخن آنان را که نیکوکاری کردند درین سرای حالت نیك است وهرآئینه سرای آخرت بهترست وهرآئینه آخرت نیکو سرای متقیان است (٣٠) .

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ كَذَٰلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣١﴾

به بوستانهای همیشه ماندن درآیندآن جامیرود زیرآن جویها، ایشان راست درآن هرچه خواهند همچنین جزا می دهد خدا متقیان را (٣١) .

الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمُ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾

آنانکه فرشتگان قبض ارواح ایشان می کنند حالانکه شادمان باشندگویند فرشتگان سلام برشماباد درآئید به بهشت جزای آنچه می کردید[1] (٣٢) .

هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ أَمْرُ رَبِّكَ كَذَٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٣﴾

انتظار نمی کشند کافران الاّآنکه بیایند بایشان فرشتگان[2] یابیاید فرمان پروردگار تو[3] هم چنین کردند آنانکه پیش ازایشان بودند وستم نکرد برایشان خدا ولیکن برخویش ستم می کردند (٣٣) .

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣٤﴾

پس رسیدبایشان جزای گناهان اعمال ایشان و فرودآمد بایشان آنچه بآن استهزاء

---

(١) مترجم‌گوید خدای تعالی این دوصورت رابرای بیان قال وحال ومآل اهل سعادت واهل شقاوت نازل فرموده والله اعلم .

(٢) یعنی برای قبض ارواح .

(٣) یعنی عذاب او .

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ نَّحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ كَذَٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٣٥﴾

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُم مَّنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُم مَّنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٦﴾

إِن تَحْرِصْ عَلَىٰ هُدَاهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَن يُضِلُّ وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ ﴿٣٧﴾

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مَن يَمُوتُ بَلَىٰ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾

لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يَخْتَلِفُونَ فِيهِ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ كَانُوا كَاذِبِينَ ﴿٣٩﴾

می کردند (٣٤) .

وگفتند مشرکان اگر خواستی خدا نمی پرستیدیم بجزوی هیچ چیز را نه ما ونه پدران ما وحرام نمی دانستیم بغیر فرمان وی هیچ چیزرا(١) هم چنین کردند آنانکه پیش ازایشان بودند پس نیست برپیغامبران بجز خبررسانیدن آشکارا (٣٥) .

وهرآئینه فرستادیم درهرگروهی پیغامبری را که عبادت خدا کنید واحتراز کنید ازبتان پس ازایشان کسی بود که راه نمودش خدا و از ایشان کسی بود که ثابت شد بروی گمراهی پس سَیر کنید درزمین پس بنگرید چگونه شد آخرکار تکذیب کنندگان (٣٦) .

اگر کوشش کُنی بر هدایت ایشان چه سود هرآئینه خدا راه نمی نماید آن را که گمراه میسازد ونیست ایشان را هیچ یاری دهنده (٣٧) .

وقسم خوردند به خدا بمحکم ترین سوگند های خود که برنه انگیزد خدا مرده را آری برانگیزد وعدهٔ درست لازم شده بروی ولیکن بیشترین مردمان نمی دانند (٣٨) .

آری برانگیزد تابیان کند برای ایشان آنچه اختلاف می کنند درآن وتابدانند کافران که ایشان دروغگو بودند (٣٩) .

---

(١) یعنی سلف ماجماع کرده اندوآن بدون رضای خدامنعقدنمی شود والله اعلم .

إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَن نَّقُولَ لَهُ كُن فَيَكُونُ ﴿٤٠﴾

نیست فرمان مابرای چیزی چون خواهیم
آفریدنش مگرگوئیم اورا بشو پس
می شود (٤٠) .

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِن بَعْدِ مَا ظُلِمُوا لَنُبَوِّئَنَّهُمْ
فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

وآنانکه ترك دیار خودکردند برای خدا
بعد ازآن که ستم کرده شدبرایشان البته
جامی دهیم ایشان را دردنیا بسرای نیك
وهرآئینه مزدآخرت بزرگ تراست ا گر می
دانستند (٤١) .

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٤٢﴾

آنانکه صبر کردند وبرپروردگار خویش
توکل مینمایند[1] (٤٢) .

وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُّوحِي إِلَيْهِمْ فَاسْأَلُوا أَهْلَ
الذِّكْرِ إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

ونه فرستادیم پیش ازتو مگر مردانی را
که وحی فرستادیم بسوی ایشان پس
سوال کنید ازاهل کتاب ا گر نمی دانید[2]
(٤٣).

بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ
مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾

فرستادیم ایشان را بدلائل وکتاب ها
وفرودآوردیم بسوی تو کتاب تابیان کنی
برای مردمان شریعتی را که فرودآورده
شده بسوی ایشان وتابود که ایشان تفکر
کنند (٤٤) .

أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَن يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ
أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٤٥﴾

آیاایمن شده اند آنانکه اندیشیدند تدبیر
های بد[3] ازآنکه فروبرَد خداایشان را به
زمین یابیاید بایشان عذاب ازآن جا که
ندانند (٤٥) .

أَوْ يَأْخُذَهُمْ فِي تَقَلُّبِهِمْ فَمَا هُم بِمُعْجِزِينَ ﴿٤٦﴾

یابگیرد ایشان را درآمد وشد ایشان پس

---

(١) واین وعده متحقق شده ومهاجرین را به مدینه جای داد .

(٢) یعنی پیغامبران سابق آدمی بودند فرشته نه بودند والله اعلم .

(٣) یعنی درحق پیغامبران ومومنان .

نیستند عاجز کننده (٤٦) .

أَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلَىٰ تَخَوُّفٍ فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٤٧﴾

یابگیردایشان را بعد ترس[١] پس هرآئینه پروردگار شمالطف کنندهٔ بخشاینده است (٤٧) .

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا خَلَقَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ يَتَفَيَّأُ ظِلَالُهُ عَنِ
الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِّلَّهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ ﴿٤٨﴾

آیاندیده اند بسوی آنچه پیداکرده است خدا ازهرچیزی که میگردد سایه های اوازجانب راست واز جانب چپ سجده کنان برای خدا خوارشده (٤٨) .

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِن دَابَّةٍ
وَالْمَلَائِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٩﴾

وخدای را سجده می کنند آنچه درآسمان هاست وآنچه درزمین است ازنوع جنبنده وفرشتگان نیز سجده می کنند وایشان سرکشی نمی کنند (٤٩) .

يَخَافُونَ رَبَّهُم مِّن فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ۩ ﴿٥٠﴾

می ترسند ازپروردگار خود از بالایِ خویش ومی کنند آنچه فرموده می شوند (٥٠) .

وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّخِذُوا إِلَٰهَيْنِ اثْنَيْنِ ۖ إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۖ
فَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ ﴿٥١﴾

وگفت خدا فرامگیرید دومعبود جزاین نیست که وی معبود یگانه است پس ازمن بترسید (٥١) .

وَلَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا ۚ
أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَتَّقُونَ ﴿٥٢﴾

ومَراوراست آنچه درآسمان ها وزمین است ومراوراست عبادت لازم شده آیا ازغیر خدا می ترسید (٥٢) .

وَمَا بِكُم مِّن نِّعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ۖ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَإِلَيْهِ
تَجْأَرُونَ ﴿٥٣﴾

وآنچه باشما است ازنعمت ازجانب خداست بازچون رسد بشما سختی پس بسوی اومی نالید (٥٣) .

ثُمَّ إِذَا كَشَفَ الضُّرَّ عَنكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِّنكُم بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾

بازچون بردارد سختی را ازسرشما ناگهان گروهی ازشما به پروردگار خود

(١) یعنی بعد اقامت قرائن هلاک .

شريك مقررمی کنند (٥٤) .

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ ۚ فَتَمَتَّعُوا ۖ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

تاناسپاسی کنند آنچه دادیم ایشان را پس بهره مند شوید پس زود خواهید دانست . (٥٥)

وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ ۗ تَاللَّهِ
لَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَفْتَرُونَ ﴿٥٦﴾

ومقرر کردند برای چیزی که نمیدانند تحقیقِ آن یعنی برای بتان حصه ازآنچه روزی دادیم ایشان را،بخدا البته پرسیده خواهید شدازآنچه افترامی کردید . (٥٦)

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَانَهُ ۙ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ ﴿٥٧﴾

ومقرر میکنند برای خدادختران را، پاك است او ومقررمیکنند برای خویش آنچه رغبت مینمایند[1] (٥٧) .

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِالْأُنْثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٥٨﴾

وا گرمژده داده شودیکی راازایشان بتولّدِ دختر روی اوسیاه گردد و او پرازاندوه باشد (٥٨) .

يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ ۚ أَيُمْسِكُهُ عَلَىٰ هُونٍ أَمْ
يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ ۗ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٥٩﴾

پنهان شود ازقوم بسبب ناخوشی آنچه مژده داده شدبوی درتامل افتدکه آیا باقی گذاردش بخواری یا در آردش درخاك آ گاه شوید بداست حکم ایشان (٥٩) .

لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ ۖ وَلِلَّهِ الْمَثَلُ
الْأَعْلَىٰ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٠﴾

آنان را که معتقدنمی شوند بآخرت صفت بدست وخدای راست صفت بلند واوغالب باحکمت است (٦٠) .

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَٰكِنْ
يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى ۖ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ
سَاعَةً ۖ وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٦١﴾

وا گر گرفتار کند خدا مردمان را بسبب ستم ایشان نه گذاردبرزمین هیچ جنبنده ولیکن مهلت میدهدایشان را تاوقتی مقرر پس چون برسدآن وقت مقرر ایشان

(١) یعنی پسران را .

بازنمانند ساعتی ونه پیش روند (٦١) .

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ أَنَّ لَهُمُ
الْحُسْنَىٰ لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَأَنَّهُمْ مُفْرَطُونَ ﴿٦٢﴾

ومقرری کنند برای خداآنچه ناپسندمی دارند[1] وبیان می کندزبانهای ایشان سخن دروغ را که ایشان را باشد نیکوئی[2] شکّی نیست درآنکه ایشان را باشد آتش وآنکه ایشان پیش فرستادگانند بدوزخ (٦٢) .

تَاللَّهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَزَيَّنَ لَهُمُ
الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾

قسم بخدا هرآئینه (پیغامبران) فرستادیم بسوی امّتانی که پیش ازتوبودند پس بیاراست برای ایشان شیطان کردارهای ایشان پس او یاراین کافران است امروزایشان راست عذاب درد دهنده (٦٣) .

وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي
اخْتَلَفُوا فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٦٤﴾

وفرونیاوردیم برتو کتاب را مگر به سبب آنکه بیان کنی برای ایشان آنچه درآن اختلاف کردند وبرای راه نمودن وبخشائش قومی را که می گروند (٦٤) .

وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي
ذَٰلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٥﴾

وخدا فرودآورد ازآسمان آب را پس زنده ساخت بآن زمین را بعد مرگ آن هرآئینه درین نشانه است گروهی را که می شنوند (٦٥) .

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهِ مِنْ بَيْنِ
فَرْثٍ وَدَمٍ لَبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّارِبِينَ ﴿٦٦﴾

وهرآئینه شمارا درچهار پایان پندی هست می نوشانیم شمارا ازجمله آنچه درشکم وی است ازمیان سرگین وخون شیر خالص گوارا آشامندگان را (٦٦) .

---

(١) يعنى دختران .

(٢) يعنى نجات در آخرت .

وَمِنْ ثَمَرٰتِ النَّخِيْلِ وَالْاَعْنَابِ تَتَّخِذُوْنَ مِنْهُ سَكَرًا وَّرِزْقًا
حَسَنًا ۭ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ﴿٦٧﴾

واز میوه های درختان خرما ودرختان انگور قسمی هست که میسازید ازآن شراب مست کننده ومیسازید ازآن روزی حلال هرآئینه درین نشانه است گروهی را که درمی یابند (٦٧) .

وَاَوْحٰى رَبُّكَ اِلَى النَّحْلِ اَنِ اتَّخِذِيْ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوْتًا
وَّمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُوْنَ ﴿٦٨﴾

والهام فرستاد پروردگار تو بسوی زنبور عسل که بساز خانه ها ازکوه ها و ازدرختان ازآنچه مردمان بنامی کنند (٦٨) .

ثُمَّ كُلِيْ مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ فَاسْلُكِيْ سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا ۭ يَخْرُجُ مِنْ
بُطُوْنِهَا شَرَابٌ مُّخْتَلِفٌ اَلْوَانُهٗ فِيْهِ شِفَاۗءٌ لِّلنَّاسِ ۭ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ
لَاٰيَةً لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ﴿٦٩﴾

بازبخور ازهرجنس میوه ها وبرووراه های پروردگار خویش رام شده برمی آیدازشکم این زنبوران آشامیدنی گوناگون رنگ های او، درآن آشامیدنی شفاست مردمان را هرآئینه درین مقدمه نشانه است گروهی را که تفکر می کنند (٦٩) .

وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفّٰىكُمْ ۭ وَمِنْكُمْ مَّنْ يُّرَدُّ اِلٰٓى اَرْذَلِ
الْعُمُرِ لِكَيْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْـــًٔـا ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ قَدِيْرٌ ﴿٧٠﴾

وخدا آفریدشمارا باز بمیراند شمارا وازشماکسی هست که عائد کرده میشود بخوار ترین عمر مآلش آنکه نه داند بعد از دانستن چیزی را هرآئینه خدا داناتوانا است (٧٠) .

وَاللّٰهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلٰي بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ ۚ فَمَا الَّذِيْنَ
فُضِّلُوْا بِرَاۗدِّيْ رِزْقِهِمْ عَلٰي مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيْهِ سَوَاۗءٌ ۭ اَفَبِنِعْمَةِ
اللّٰهِ يَجْحَدُوْنَ ﴿٧١﴾

وخدا فضل داد بعض شمارا بربعضی درروزی پس نیستند آنانکه افزونی داده شدند عائد کنندگان روزی خودرا برمملوکان خود تاهمه ایشان درروزی برابر باشند آیا نعمت خدارا انکارمی نمایند[1] (٧١) .

---

(١) یعنی هیچ کس نمی خواهد که مملوکان خودرا برابرخود سازد والله اعلم .

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا وَّ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْ اَزْوَاجِكُمْ بَنِيْنَ وَحَفَدَةً وَّرَزَقَكُمْ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ ۗ اَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُوْنَ وَبِنِعْمَتِ اللّٰهِ هُمْ يَكْفُرُوْنَ ﴿٧٢﴾

وخداآفريد براى شماازجنس شما زنان را وآفريدبراى شما اززنان شما پسران و نبيرگان را وروزى داد شمارا ازپاكيزه هاآيا به باطل معتقد مى‌شوند وبه نعمت خداايشان ناسپاسى مينمايند (٧٢) .

وَيَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِّنَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ شَيْئًا وَّلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ ﴿٧٣﴾

و مى‌پرستند بجزخدا كسى را كه نمى تواند براى ايشان روزى دادن ازآسمان ها وزمين چيزى را وقادرنمى شوند (٧٣) .

فَلَا تَضْرِبُوْا لِلّٰهِ الْاَمْثَالَ ۗ اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٧٤﴾

پس بيان مكنيد براى خدا داستان ها هرآئينه خدا مى داند وشمانمى دانيد (٧٤).

ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا عَبْدًا مَّمْلُوْكًا لَّا يَقْدِرُ عَلٰى شَيْءٍ وَّمَنْ رَّزَقْنٰهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَّجَهْرًا ۗ هَلْ يَسْتَوٗنَ ۗ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ۗ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٧٥﴾

بيان كرد خدا داستانى بندهٔ مملوكى كه توانائى ندارد برهيچ چيزى وكسى كه دادش ازنزدِ خود روزى نيك پس وى خرج ميكندازآن روزى پنهان وآشكارا آيا برابرمى شوند، همه ستائش خداى راست بلكه اكثر ايشان نمى دانند (٧٥).

وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا رَّجُلَيْنِ اَحَدُهُمَآ اَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلٰى شَيْءٍ وَّهُوَ كَلٌّ عَلٰى مَوْلٰىهُ ۙ اَيْنَمَا يُوَجِّهْهُّ لَا يَاْتِ بِخَيْرٍ ۗ هَلْ يَسْتَوِيْ هُوَ ۙ وَمَنْ يَّاْمُرُ بِالْعَدْلِ ۙ وَهُوَ عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٧٦﴾

وبيان كرد خدا داستانى ديگر دومرديكى ازايشان گنگ است قدرت ندارد برچيزى واوگران ست برخواجهٔ خود هركجا فرستدش نيارد ازآن جا هيچ نيكى آيا برابرست اين شخص وكسى كه مى فرمايد مردمان را بعدل وخودش برراه راست است[1] (٧٦) .

---

(١) مترجم گويد حاصل اين دومثل آنست كه آنچه درعالم تصرف نداردباخدا برابر نيست چنانكه مملوكِ ناتوان بامالكِ توانابرابر نيست وچنانكه گنگ بى تميز باصاحب هدايت واهتدابرابرنيست .

وَلِلّٰهِ غَيْبُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ وَمَاۤ اَمْرُ السَّاعَةِ اِلَّا
كَلَمْحِ الْبَصَرِ اَوْ هُوَ اَقْرَبُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٧٧﴾

خدای رااست علم پنهان آسمان ها وزمین ونیست کار قیامت (یعنی نزدیك قدرت او) مگر مانند چشم بهم زدن بلکه اونزدیك تراست هرآئینه خدا به همه چیز تواناست (٧٧) .

وَاللّٰهُ اَخْرَجَكُمْ مِّنْۢ بُطُوْنِ اُمَّهٰتِكُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ شَيْـًٔا ۙ
وَّ جَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْـِٕدَةَ ۙ لَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُوْنَ ﴿٧٨﴾

وخدا بیرون آوردشمارا ازشکم های مادران شما نمی دانستید چیزی را وپیداساخت برای شما شنوائی وچشم ها ودل ها تابود که شکرکنید (٧٨) .

اَلَمْ يَرَوْا اِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرٰتٍ فِىْ جَوِّ السَّمَآءِ ؕ مَا يُمْسِكُهُنَّ
اِلَّا اللّٰهُ ؕ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ﴿٧٩﴾

آیانگاه نکردند بسوی مرغان رام شده درهوای آسمان نگاه نمیدارد ایشان را مگر خدا هرآئینه درین نشانه ها ست گروهی را که ایمان می آرند (٧٩) .

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْۢ بُيُوْتِكُمْ سَكَنًا وَّجَعَلَ لَكُمْ مِّنْ جُلُوْدِ
الْاَنْعَامِ بُيُوْتًا تَسْتَخِفُّوْنَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ اِقَامَتِكُمْ ۙ
وَمِنْ اَصْوَافِهَا وَاَوْبَارِهَا وَاَشْعَارِهَاۤ اَثَاثًا وَّمَتَاعًا
اِلٰى حِيْنٍ ﴿٨٠﴾

وخدا ساخت برای شما ازخانه های شما جای سکونت وساخت برای شما از پوست های چهار پایان خانه های سبك می یابید آن را روز سفرخود ورروزاقامت خود وساخت از پشمهایشان وکُرکهایشان وموهایشان اسباب خانه وبهره مندی تاوقت مقرر (٨٠) .

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِّمَّا خَلَقَ ظِلٰلًا وَّجَعَلَ لَكُمْ مِّنَ الْجِبَالِ
اَكْنَانًا وَّجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيْلَ تَقِيْكُمُ الْحَرَّ وَسَرَابِيْلَ
تَقِيْكُمْ بَاْسَكُمْ ؕ كَذٰلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهٗ عَلَيْكُمْ
لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُوْنَ ﴿٨١﴾

وخداپیدا ساخت برای شما ازمخلوقات خود سایه ها وپیداکردبرای شما ازکوه ها غارها وساخت برای شما جامه هاکه نگاه دارد شماراازگرمی [1] وجامه ها که نگاه دارد شمارا از ضررجنگ شما، هم چنین تمام میدهد نعمت خودرا برشما تابُوَد که

(١) یعنی وازسردی تیز .

منقادشوید (٨١) .

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ﴿٨٢﴾

پس اگر اعراض کنند جزاین نیست که برتوپیغام رسانیدن آشکاراست (٨٢) .

يَعْرِفُوْنَ نِعْمَتَ اللّٰهِ ثُمَّ يُنْكِرُوْنَهَا وَاَكْثَرُهُمُ الْكٰفِرُوْنَ ﴿٨٣﴾

می شناسند نعمت خدا را بازانکار آن می کنند وبیشترین ایشان کافرانند (٨٣) .

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ اُمَّةٍ شَهِيْدًا ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُوْنَ ﴿٨٤﴾

وآن روزکه برانگیزیم ازهرگروهی گواهی را[1] بازدستوری داده نه شود کافران را[2] ونه ازایشان رجوع بمرضیات الهی طلب کرده شود(٨٤) .

وَاِذَا رَاَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُوْنَ ﴿٨٥﴾

وچون ببینند ستمگاران عذاب را اضطراب کنند پس سبك کرده نه شودازایشان ونه ایشان مهلت داده شوند (٨٥) .

وَاِذَا رَاَ الَّذِيْنَ اَشْرَكُوْا شُرَكَآءَهُمْ قَالُوْا رَبَّنَا هٰٓؤُلَآءِ شُرَكَآؤُنَا الَّذِيْنَ كُنَّا نَدْعُوْا مِنْ دُوْنِكَ فَاَلْقَوْا اِلَيْهِمُ الْقَوْلَ اِنَّكُمْ لَكٰذِبُوْنَ ﴿٨٦﴾

وچون به بینند مشرکان شریکان خودرا گویند ای پروردگار مااین جماعت شریکان مایند که می پرستیدیم بغیرازتو پس شریکان پیغام فرستند بسوی ایشان (این سخن را) که هرآئینه شمادروغگویانید (٨٦) .

وَاَلْقَوْا اِلَى اللّٰهِ يَوْمَئِذِنِ السَّلَمَ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ﴿٨٧﴾

وهمه تسلیم خداشوند درآن روز وگم گردداز‌ایشان آنچه افتراء می کردند (٨٧) .

اَلَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَصَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ زِدْنٰهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوْا يُفْسِدُوْنَ ﴿٨٨﴾

آنانکه کافرشدند وباز داشتند[3] ازراه خدا افزون دهیم ایشان را عذابی بالای عذابی به سبب آنکه فساد می

---

(١) وآن نبی آن قوم باشد والله اعلم .

(٢) یعنی تاعذرخودکنند .

(٣) یعنی مردمان را .

کردند[۱] (۸۸) .

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِم مِّنْ أَنفُسِهِمْ
وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَٰبَ
تِبْيَٰنًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ
لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٨٩﴾

وآن روزکه برانگیزیم درهرامتی گواهی برایشان ازقبیلهٔ ایشان[۲] وبیاریم ترا گواه برآنها وفرودآوردیم برتوکتاب برای بیان کردن هرچیز وبرای راه نمودن وبخشایش ومژده دادن مسلمانان را (۸۹) .

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي
الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٩٠﴾

هرآئینه خدا می فرماید بانصاف ونیکوکاری وعطا کردن بخویشاوندان ومنع می کند ازبی حیائی وکارناپسندیده وتعدی، پند می دهد شمارا تابُوَد که شما پندپذیر شوید (۹۰) .

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَٰهَدتُّمْ وَلَا تَنقُضُوا الْأَيْمَٰنَ
بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ
يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٩١﴾

ووفاکنید به عهد خدا چون عهد بندید ومشکنید سوگندها را بعد محکم ساختن آنها وهرآئینه ساخته اید خدارا برخویش نگاهبان[۳] هرآئینه خدامیداند آنچه می کنید (۹۱) .

وَلَا تَكُونُوا كَالَّتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا مِن بَعْدِ قُوَّةٍ
أَنكَٰثًا تَتَّخِذُونَ أَيْمَٰنَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ أَن
تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللَّهُ بِهِ وَلَيُبَيِّنَنَّ
لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَٰمَةِ مَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٩٢﴾

ومباشید مانندزنی که گسست رشته خودرابعد ازاستواری پاره پاره، میگیرید سوگند های خویش را مکردرمیان خود تا افزون ترشود گروهی از گروهی[٤] جزاین نیست که می آزماید خدا شمارا بآن افزونی والبته بیان کند برای شماروزقیامت آنچه درآن اختلاف می

---

(۱) یعنی عذاب گمراهی و گمراه کردن .

(۲) مترجم گوید وآن نبی آن قوم باشد .

(۳) یعنی نام اورادرقسم مذکور کرده اید .

(٤) یعنی برای منفعت دنیا تامال ومنال زیاده بدست آرد .

نمودید[١] (٩٢) .

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِنْ يُضِلُّ
مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۚ وَلَتُسْأَلُنَّ عَمَّا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

وا گر خواستی خداساختی شمارا یك گروه ولیکن گمراه می کند هرکراخواهد وراه می نماید هرکرا خواهد والبته پرسیده خواهید شد ازآنچه می کردید (٩٣) .

وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ
ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا السُّوءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۖ
وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٩٤﴾

ومگیرید سوگند های خودرا وسیله نیرنگ (به عهدشکنی) درمیان خویش پس بلغزدقدمی بعداستواری آن بچشید عقوبت به سبب بازداشتن ازراه خدا وشمارا باشد عذاب بزرگ[٢] (٩٤) .

وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ۚ إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ هُوَ
خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩٥﴾

ومستانید عوض عهد خدا بهای اندك هرآئینه آنچه نزدِ خداست بهترست شمارا ا گر شما بدانید (٩٥) .

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ ۖ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ ۗ وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ
صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾

آنچه نزد شماست فانی شود وآنچه نزد خداست پاینده است وبدهیم صابران را مزدایشان بحسب نیکوترین آنچه می کردند (٩٦) .

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً ۖ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

هر که عمل نیك کرد مردباشد یازن واومسلمان است هرآئینه زنده کنیمش بزند گانی پاك[٣] وبدهیم آن جماعت

---

(١) مترجم گوید مرادتحریم یمین غموس است و حاصل مَثَل آن ست که اعمال خودرا برباد مکنید چنانکه این زن عمل خودراتباه کرد والله اعلم وگویا اینجا اشاره است بآنکه یمین غموس برباد کنندهٔ اعمال است والله اعلم .

(٢) مترجم گوید یعنی درجهاد عهد کرده وقسم خورده دغا(عهدشکنی) کردن بسبب آنست که کافران من بعد قول ایشان را معتبر ندانند و بایشان صحبت ندارند بلکه مسلمانان درشبهه افتند والله اعلم .

(٣) یعنی دردنیانعمت دهیم .

رامزدایشان بحسب نیکوترین آنچه می کردند (٩٧) .

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٩٨﴾

پس وقتی که خواهی قرآن خواندن پناه طلب کن بخدا ازشیطان رانده شده (٩٨) .

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٩٩﴾

هرآئینه نیست شیطان را غلبه برآنانکه ایمان آوردند وبر پروردگار خودتوکل میکنند (٩٩) .

إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ ﴿١٠٠﴾

جزاین نیست که غلبه اوبرآناست که دوستداری اومیکنند وآنانکه ایشان بخدا شریك مقررمی کنند (١٠٠) .

وَإِذَا بَدَّلْنَا آيَةً مَكَانَ آيَةٍ ۙ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفْتَرٍ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾

وچون بدل کنیم آیتی بجای آیتی(١) وخدادانانده ترست بآنچه فرود می آرد گویند جزاین نیست که توافتراء کننده ای بلکه اکثرایشان نمیدانند (١٠١) .

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٢﴾

بگوفرودآورده است اورا روح القدس ازجانب پروردگار توبراستی تامستقیم سازد خدا مومنان را و برای راه نمودن ومژده دادن مسلمانان را (١٠٢) .

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ ۗ لِسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِيٌّ وَهَٰذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ ﴿١٠٣﴾

وهرآئینه مامیدانیم که کافران می گویند جزاین نیست که می آموزد این پیغامبررا آدمی زبان کسی که نسبت می کنند بسوی اوعجمی ست واین قرآن زبان عربی واضح ست (١٠٣) .

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٤﴾

هرآئینه آنانکه ایمان نمی آرند بآیات خدا راه نه نماید ایشان راخدا وایشان را باشد عذاب درد دهنده (١٠٤) .

(١) یعنی یك آیت بآیت دیگرنسخ کنیم .

إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ ۚ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْكٰذِبُونَ ﴿١٠٥﴾

جزاین نیست که افتراء میکنند دروغ را آنانکه ایمان ندارند بآیت های خدا وایشانند دروغگویان (١٠٥) .

مَنْ كَفَرَ بِاللّٰهِ مِنْۢ بَعْدِ اِيْمَانِهٖٓ اِلَّا مَنْ اُكْرِهَ وَقَلْبُهٗ مُطْمَئِنٌّۢ بِالْاِيْمَانِ وَلٰكِنْ مَّنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِّنَ اللّٰهِ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿١٠٦﴾

هرکه کافرشود بخدا بعدایمان خود مگرآنکه جبرکرده شودبروی ودلش مطمئن باشد بایمان ولیکن کسی که سینه کُشاده کند بکفر یعنی راضی شود، برایشان است خشم ازخدا وایشان راست عذاب بزرگ (١٠٦) .

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلَى الْاٰخِرَةِ ۙ وَاَنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿١٠٧﴾

این خشم به سبب آنست که ایشان دوست داشتند زندگانی دنیا را برآخرت وبسبب آنست که خدا راه نمی نماید گروه کافران را (١٠٧) .

اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ طَبَعَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ وَسَمْعِهِمْ وَاَبْصَارِهِمْ ۚ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْغٰفِلُوْنَ ﴿١٠٨﴾

ایشانند آن جماعت که مُهرنهاده است خدابر دل های ایشان وبرگوش ایشان ودیده های ایشان وایشانند بی خبران (١٠٨) .

لَا جَرَمَ اَنَّهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿١٠٩﴾

شك نیست درآنکه ایشانند درآخرت زیان کاران (١٠٩) .

ثُمَّ اِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِيْنَ هَاجَرُوْا مِنْۢ بَعْدِ مَا فُتِنُوْا ثُمَّ جٰهَدُوْا وَصَبَرُوْٓا ۙ اِنَّ رَبَّكَ مِنْۢ بَعْدِهَا لَغَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١١٠﴾

بازپروردگار تو آنان را که هجرت کردند بعد ازآن که عقوبت کرده شدایشان را تاکلمه کفر بگویند بازجهاد کردند وصبر نمودند هرآئینه پروردگار توبعدازین مقدمه البته آمرزگارمهربانست (١١٠) .

يَوْمَ تَاْتِيْ كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ نَّفْسِهَا وَتُوَفّٰى كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ﴿١١١﴾

آن روز که بیاید هر شخصی جدال کنان ازذات خود وبتمام داده شود هر شخصی را جزای آنچه کرده است وایشان ستم کرده نشوند (١١١) .

وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ اٰمِنَةً مُّطْمَئِنَّةً

وبیان کردخدا داستان دهی که بود ایمن

يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِّن كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ
اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا
يَصْنَعُونَ ﴿١١٢﴾

مطمئن می آمد به اوروزی اوبه کشادگی ازهرجای پس ناسپاسی کرد به نعمت های خدا پس چشانیدخدااورا پوشش گرسنگی وترس بسبب آنچه می کردند (١١٢) .

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ
الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١١٣﴾

وهرآئينه آمد پيش ايشان پيغامبری ازجنس ايشان پس تكذيبش كردند پس گرفت ايشان را عقوبت وايشان ستمگاربودند[1] (١١٣) .

فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا
نِعْمَتَ اللَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١١٤﴾

پس بخوريد ازآن چه خداروزی داد شمارا حلال پاكيزه وشكر كنيد برنعمت خدا اگر اورامی پرستيد (١١٤) .

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنزِيرِ
وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ ۖ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ
فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٥﴾

جزاين نيست كه حرام ساخته است خدابرشما مرداروخون و گوشت خوك را وآنچه ذكر كرده شد بنام غير خدا برذبح وی پس هركه مجبور كرده شدو نه ستم كرده ونه ازحد گذشته پس خدا آمرزگار مهربانست (١١٥) .

وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هَٰذَا
حَلَالٌ وَهَٰذَا حَرَامٌ لِّتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ ۚ إِنَّ
الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿١١٦﴾

ومگوئيد چيزی را كه بيان می كند حكم اورا زبان شما به دروغ كه آن حلال است واين حرام است تاافتراء كنيد برخدا دروغ را هرآئينه آنانكه افتراء می كنند برخدا دروغ را رستگارنمی شوند (١١٦) .

مَتَاعٌ قَلِيلٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١٧﴾

ايشان را بُوَد بهره مندی اندك وايشان را

---

(١) مترجم گويد اين قصهٔ اجمالی اختراع كرده شده است ازقصه های بسيارومنطبق است برواقعه های بيشمار ولهذامثل ناميده شدو درعبارت اذاقهاالله لباس الجوع والخوف جمع كرده شده است و تشبهه دريك سياق؟ والله اعلم .

باشد عذاب درد دهنده (١١٧) .

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ ۖ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٨﴾

وبریهود حرام کرده بودیم آنچه قصه کردیم برتوپیش ازین (یعنی درسوره انعام) وستم نه کردیم برایشان ولیکن ایشان برجان خویش ستم میکردند (١١٨) .

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١٩﴾

بازهرآئینه پروردگار تو آنان را که کاربدکردند به نادانی بازتوبه کردند بعد ازآن وشایسته کارشدند هرآئینه پروردگار تو بعد ازین توبه آمرزگار مهربانست (١١٩) .

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٠﴾

هرآئینه ابراهیم بود امتی (بزرگوار) عبادت کننده برای خدا مائل بدین حق ونه بود ازمشرکان[1] (١٢٠) .

شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ ۚ اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٢١﴾

سپاس دارندهٔ نعمت های خدارا برگزیدش خدا و دلالت نمودش بسوی راه راست (١٢١) .

وَآتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً ۖ وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٢٢﴾

وعطا کردیمش درین سرا نعمت وهرآئینه اودرآخرت ازشائسته حالان است (١٢٢) .

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۖ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٣﴾

بعد ازآن وحی فرستادیم بسوی توکه پیروی کن کیش ابراهیم را حنیف شده ونه بودازمشرکان (١٢٣) .

إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ ۚ وَإِنَّ رَبَّكَ

جزاین نیست که لازم کرده شد تعظیم شنبه برآنانکه اختلاف کردند درآن

---

(١) مترجم گوید حنیف آنرا گویند که حج وختنه وغسل جنابت می کرده باشد والله اعلم توضیح: حنیف آنرا گویند که شرك و باطل را ترك کرده بدین حق مائل باشد، مصحح .

لَيَحۡكُمُ بَيۡنَهُمۡ يَوۡمَ الۡقِيٰمَةِ فِيۡمَا كَانُوۡا فِيۡهِ يَخۡتَلِفُوۡنَ ﴿١٢٤﴾

وهرآئينه پروردگار تو حكم كند درميان ايشان روز قيامت درآنچه اندرآن اختلاف ميكردند[1] (١٢٤) .

اُدۡعُ اِلٰى سَبِيۡلِ رَبِّكَ بِالۡحِكۡمَةِ وَالۡمَوۡعِظَةِ الۡحَسَنَةِ وَجَادِلۡهُمۡ بِالَّتِىۡ هِىَ اَحۡسَنُ‌ؕ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعۡلَمُ بِمَنۡ ضَلَّ عَنۡ سَبِيۡلِهٖ وَهُوَ اَعۡلَمُ بِالۡمُهۡتَدِيۡنَ ﴿١٢٥﴾

دعوت كن (يعنى مردمان را) بسوى راه پروردگار خويش به دانش وپندنيك ومناظره كن باايشان به طريقى كه وى نيك است هرآئينه پروردگار توداناترست به كسيكه گمراه شدازراه او واودانا تراست براه يابان (١٢٥) .

وَاِنۡ عَاقَبۡتُمۡ فَعَاقِبُوۡا بِمِثۡلِ مَا عُوۡقِبۡتُمۡ بِهٖ‌ ؕ وَلَئِنۡ صَبَرۡتُمۡ لَهُوَ خَيۡرٌ لِّلصّٰبِرِيۡنَ ﴿١٢٦﴾

و ا گر مكافات كنيد پس مكافات كنيد به مثل آنچه باشما معامله كرده شد وا گر صبر كنيد هر آئينه آن صبر بهترست صابران را(١٢٦) .

وَاصۡبِرۡ وَمَا صَبۡرُكَ اِلَّا بِاللّٰهِ‌ وَلَا تَحۡزَنۡ عَلَيۡهِمۡ وَلَا تَكُ فِىۡ ضَيۡقٍ مِّمَّا يَمۡكُرُوۡنَ ﴿١٢٧﴾

وشكيبائى كن و نيست شكيبائى تو مگر به توفيق خدا واندوه مخور برايشان ومباش درتنگدلى ازآنكه بد انديشى مى كنند (١٢٧) .

اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الَّذِيۡنَ اتَّقَوْا وَّالَّذِيۡنَ هُمۡ مُّحۡسِنُوۡنَ ﴿١٢٨﴾

هرآئينه خدا باپرهيزگاران است وباآنانكه ايشان نيكوكارانند (١٢٨) .

سُوۡرَةُ الۡاِسۡرَاۤءِ

سوره الاسراء مكى است وآن يك صدويازده آيت ودوازده ركوع است

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

بنام خداى بخشاينده مهربان .

سُبۡحٰنَ الَّذِىۡۤ اَسۡرٰى بِعَبۡدِهٖ لَيۡلًا مِّنَ الۡمَسۡجِدِ

پاك است آنكه ببرد بنده خودرا شبى از مسجد حرام بسوى مسجد اقصى كه

(١) مترجم گويد يعنى يهود بحث ميكردند درشنبه طائفه اى گفتند كه خداى تعالى روزشنبه ازخلق فارغ شد پس درشنبه عبادت بايد كردوطائفه اى سكوت كردند خداى تعالى تعظيم روزشنبه باين سبب برايشان واجب گردانيد والله اعلم .